

Град Лозница

Република Србија

ЛОКАЛНИ ЕКОЛОШКИ АКЦИОНИ ПЛАН ГРАДА ЛОЗНИЦА

(предлог документа)

Координатор за израду ЛЕАП-а

Александар Лазић, дипл. правник

Радна група

Мр Данијела Милутиновић, дипл. туризмолог, Мр Зоран Каитовић, дипл. инг. пољопривреде, Ксенија Ђурић, дипл. инг. шумарства, Валентина Петровић, дипл. биолог, Даница Ђурић, дипл. инг. машинства, Владан Трипковић, дипл. просторни планер, Саво Станојевић, дипл. инг. шумарства, Јелена Николић, дипл. инг. шумарства, Никола Максимовић, дипл. инг. машинства

Град Лозница

Карађорђева 2

Тел: 015/882-921, 879-201; Факс: 882-921
www.loznica.rs; e-mail: office@loznica.rs

ЛОКАЛНИ ЕКОЛОШКИ АКЦИОНИ ПЛАН (ЛЕАП)

САДРЖАЈ:

1. УВОД

2. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ЛЕАП-А

- 2.1. Идентификација учесника израде ЛЕАП-А
- 2.2. Израда учесничке процене стања и управљање визија заједнице
- 2.3. Утврђивање приоритетних области рада у оквиру ЛЕАП-а
- 2.4. Стручни преглед стања животне средине
- 2.5. Акциони план за приоритетне области
- 2.6. Избор приоритетних циљева у реализацији акционог плана
- 2.7. Друге активности реализоване током процеса израде ЛЕАП-а

3. ПРЕГЛЕД СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА ЛОЗНИЦА

3.1. ОПШТИ УСЛОВИ

3.1.1. Положај и величина

3.2. Природни услови

3.2.1. Клима

3.2.2. Рељеф и геолошка подлога

3.2.3. Хидрологија

3.2.4. Површинске воде

3.2.5. Подземне воде и извори

3.2.6. Термални и минерални извори

3.2.7. Земљиште

3.3. Заштићена природна добра и простори

3.4. Биљни и животињски свет

3.4.1. Биљни свет

3.4.2. Животињски свет

3.5. Становништво

3.6. Насеља

3.6.1. Лозница

3.6.2. Бања Ковиљача

3.7. Привреда

3.7.1. Јавна предузећа и установе

3.7.2. Саобраћај

4. ВИЗИЈА ЗАЈЕДНИЦЕ

5. SWOT АНАЛИЗА

6. ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ГРАДА ЛОЗНИЦЕ

- 6. 1. Заштита и унапређење животне средине
- 6. 2. Категоризација животне средине на територији града Лозница
- 6. 3. Опис стања
- 6. 4. Загађивање ваздуха
- 6. 5. Загађивање вода
- 6. 6. Проблем буке
- 6. 7. Загађивање земљишта
- 6. 8. Проблем отпада
- 6. 9. Зеленило и јавне површине

- 6. 10. **Образовање, информисање и јавна свест**
- 6. 11. **Општи и посебни циљеви заштите и унапређења животне средине**
- 6. 12. **Правила коришћења, уређења и заштите планског подручја – мере заштите животне средине**

7. КОМУНАЛНИ ОТПАД

- 7. 1. **Увод**
- 7. 2. **Анализа постојећег система управљања отпадом**
- 7. 3. **Територијална покривеност сакупљања комуналног отпада**
- 7. 4. **Изношење и транспорт отпада**
- 7. 5. **Издвајање секундарних сировина**
- 7. 6. **Депонија за одлагање комуналног отпада**
- 7. 7. **Дивља сметилишта**
- 7. 8. **Израда регионалне депоније**
- 7. 9. **Закључна разматрања**

7. 2. ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉЕВИ ЛЕАП-А ГРАДА ЛОЗНИЦА

- 7. 2. 1. **Израда локалног плана управљања отпадом**
- 7. 2. 2. **Утврдити локацију будуће санитарне депоније и обезбедити почетак градње**
- 7. 2. 3. **Повећати број становника обухваћеним системом сакупљања и одлагања**
- 7. 2. 4. **Уклањање постојећих дивљих сметлишта и санација градске неусловне депоније**
- 7. 2. 5. **Унапредити рад комуналне инспекције**
- 7. 2. 6. **Развити систем примарне селекције**
- 7. 2. 7. **Обезбедити потребна материјалн и техничка средства за јавна предузећа**
- 7. 3. **АКЦИОНИ ПЛАН ЗА ЛЕАП**

8. КОМУНАЛНЕ ОТПАДНЕ ВОДЕ

- 8. 1. **УВОД**
- 8. 1. 1. **Циљ, задатак, методолошки приступ и документација за израду студије**
- 8. 1. 2. **Извод из претходне студије оправданости**
- 8. 1. 3. **Циљеви и сврха инвестирања**
- 8. 1. 4. **Постојећа канализациона мрежа, концепција решења и опис локације**
- 8. 1. 5. **Изводи из идејног пројекта**
- 8. 2. **ЕКОЛОШКИ АСПЕКТИ**
- 8. 2. 1. **Постојеће стање животне средине**
- 8. 2. 2. **Утицај реализације пројекта на животну средину**
- 8. 2. 3. **Мере предвиђене за спречавање и отклањање штетних утицаја на животну средину**
- 8. 2. 4. **Програм праћења стања животне средине**
- 8. 2. 5. **Закључак**
- 8. 3. **КОРИСТИ И ЗАКЉУЧАК ОПРАВДАНОСТИ ИНВЕСТИЦИЈЕ**
- 8. 3. 1. **Директне и индиректне користи**
- 8. 3. 1. 1. **Приходи пројекта**
- 8. 3. 1. 2. **Процесно – технолошки део**
- 8. 3. 2. **Закључак оправданости инвестиције**
- 8. 4. **ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ У ОБЛАСТИ ОТПАДНИХ ВОДА**
- 8. 5. **ГЛАВНИ ПРОЈЕКАТ ЦРПНЕ СТАНИЦЕ ЗА ПОТИСКИВАЊЕ ОТПАДНИХ ВОДА**
- 8. 6. **АКЦИОНИ ПЛАН**
- 9. **БАЊА КОВИЉАЧА**
- 9. 1. **ОСНОВНА ПРОСТОРНА И ФУНКЦИОНАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА НАСЕЉА,**
- 9. 2. **ПОДЕЛА НА ЈАВНО И ОСТАЛО ЗЕМЉИШТЕ**
- 9. 3. **ХИДРОГЕОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ТЕРЕНА**
- 9. 4. **ХИДРОТЕХНИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА**
- 9. 4. 1. **Водоснабдевање**
- 9. 4. 2. **Изворишта**
- 9. 4. 3. **Резервоарски простор**
- 9. 4. 3. **Водоводна мрежа**

- 9. 4. 4. Каналисање отпадних вода
- 9. 4. 5. 1. *Фекална канализација*
- 9.4. 5. 2. *Кишна канализација*
- 9. 4. 7. Хидрографска мрежа – одбрана од поплава
- 9. 4. 8. Експлоатација песка и шљунка
- 9. 4. 9. Правила уређења и грађења
- 9. 4. 10. Водоснабдевање
- 9. 4. 11. 1. Каналисање отпадних вода
- 9. 4. 11. 2. *Фекална канализација*
- 9. 4. 11. 3. *Кишна канализација*
- 9. 4. 11. 4. *Хидрографска мрежа*
- 9. 4. 11. 5. *Експлоатација шљунка и песка*
- 9. 5. **ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ**
- 9. 5. 1. Еколошко – биолошка структура зелених површина
- 9. 5. 2. Општа правила за успостављање система зелених површина
- 9. 6. **ТУРИЗАМ**
- 9. 6. 1. Специјална болница за рехабилитацију „Бања Ковиљача“
- 9. 6. 2. Хотелско туристичко предузеће „Бања Ковиљача“
- 9. 6. 2. 1. *Угоститељски објекти*
- 9. 7. **ОБЈЕКТИ И ЗОНЕ ЗАШТИТЕ У БАЊИ КОВИЉАЧИ**
- 9. 7. 1. Зоне појаса заштите бањско – лечилишних капацитета у Бањи Ковиљачи
- 9. 7. 2. Зоне и појасеви санитарне заштите објеката водоснабдевања у Бањи Ковиљачи
- 9. 7. 3. Извориште „Зеленица“ у Бањи Ковиљачи
- 9. 7. 4. Извориште „Горње поље – Тубићи“ Горња Ковиљача
- 9. 8. **МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У БАЊИ КОВИЉАЧИ**
- 9. 8. 1. Заштита ваздуха
- 9. 8. 2. Заштита земљишта
- 9. 8. 3. Заштита воде
- 9. 8. 4. Заштита од буке
- 9. 8. 5. Мере за заштиту животне средине
- 9. 8. 6. Мере заштите вода
- 9. 8. 6. 1. *Снабдевање пијаћом водом*
- 9. 8. 6. 2. *Фекална канализациона мрежа*
- 9. 8. 6. 3. *Атмосферска канализациона мрежа*
- 9. 8. 7. Мере заштите ваздуха и заштита од буке
- 9. 8. 8. Мере заштите земљишта
- 9. 8. 9. Мере озелењавања
- 9. 8. 10. Мере управљања отпадом
- 9. 8. 11. Мере управљања биодиверзитетом и обновљивим природним ресурси
- 9. 8. 12. Мере управљања израдом просторних и урбанистичких планова
- 9. 8. 13. Заштита природе
- 9. 8. 14. Мере заштите од елементарних непогода
- 9. 8. 15. Коришћење водног земљишта
- 9. 9. **ЗОНА ЗАШТИТЕ КОМУНАЛНОГ ИЗВОРИШТА ВОДОСНАБДЕВАЊА „ЗЕЛЕНИЦА“**
- 9. 10. **ЗОНА ЗАШТИТЕ КОМУНАЛНОГ ИЗВОРИШТА ВОДОСНАБДЕВАЊА „ГОРЊЕ ПОЉЕ – ТУБИЋИ“ ГОРЊА КОВИЉАЧА**
- 10. **ЗЕЛЕНИЛО**
- 10. 1. **УВОД**
- 10. 2. **ПРИКАЗ СТАЊА**
- 10. 2. 1. **Паркови**
- 10. 2. 2. **Дрвореди и зелене површине уз саобраћајнице**
- 10. 2. 3. **Зеленило гробља**
- 10. 2. 4. **Интегрисане зелене површине**

10. 2. 5. Приградске зелене површине

10. 3. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

10. 4. АКЦИОНИ ПЛАН

11. ЗЕМЉИШТЕ

11. 1. УВОД

11. 2. ПРОЦЕНА СТАЊА

11. 2. 1. Опште карактеристике земљишта на територији града Лозница

11. 2. 2. Главни типови земљишта, њихове карактеристике, коришћење и употреба

11. 2. 3. Деградација земљишта

11. 3. РАНГИРАЊЕ ПРОБЛЕМА

11. 4. ВИЗИЈА ЗА ЗЕМЉИШТЕ

11. 5. АКЦИОНИ ПЛАН

12. ОБРАЗОВАЊЕ, ИНФОРМИСАЊЕ И ЈАВНА СВЕСТ

12. 1. ТЕОРИЈСКИ ПРИСТУП И ПРИКАЗ ПРОБЛЕМАТИКЕ

12. 1. 1. Стандарди Европске уније у области учешћа јавности у процесима од значаја за животну средину

12. 1. 2. Правни оквир Републике Србије за грађанско учешће

12. 1. 3. Закони Републике Србије из области заштите животне средине од значаја за учешће јавности

12. 1. 4. Локални прописи од значаја за учешће јавности

12. 1. 5. Појам јавности у систему заштите животне средине

12. 1. 6. Облици грађанског учешћа на локалном нивоу

12. 2. ПРИКАЗ СТАЊА

12. 2. 1. Јавност рада и информисање грађана

12. 2. 1. 1. Обезбеђивање јавности рада и информисање о раду органа града Лознице

12. 2. 1. 2. Средства јавног информисања

12. 2. 2. Консултовање грађана и дијалог са локалним органима власти

12. 2. 3. Непосредно учешће у одлучивању

12. 2. 4. Невладине организације и удружења грађана

12. 2. 4. 1. Примери добре праксе– локална самоуправа, невладине организације

12. 2. 5. Еколошко образовање

12. 2. 5. 1. Предшколско образовање

12. 2. 5. 2. Школско образовање

12. 3. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

12. 4. АНКЕТА – УЧЕСНИЧКА ПРОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

12. 5. АКЦИОНИ ПЛАН

13. ВАЗДУХ

13. 1. УВОД

13. 2. ПРИКАЗ СТАЊА

13. 2. 1. Приказ стања квалитета ваздуха на основу емисионих мерења

13. 2. 1. 1. Привреда као извор загађења ваздуха

13. 2. 1. 2. Ложишта као извор загађења ваздуха

13. 2. 1. 3. Саобраћај као извор загађења ваздуха

13. 2. 2. Приказ стања квалитета ваздуха на основу емисионих мерења

13. 2. 2. 1. Основне загађујуће материје

13. 2. 2. 2. Таложне материје

13. 2. 2. 3. Специфичне загађујуће материје

13. 2. 3. Полен

13. 3. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

13. 4. АКЦИОНИ ПЛАН

14. ЗАКЉУЧАК

УВОД

С обзиром на ситуацију и присутне проблеме везане за животну средину на територији града Лозница, те утицаја стања животне средине на услове живота и здравље становништва, приступило се изради планског и програмског документа: Локалног еколошког акционог плана (ЛЕАП) града Лозница.

Овај документ на бази стварног стања животне средине, на принципима одживог развоја у целисти даје смернице за процесе заштите и унапређења животне средине.

ЛЕАП на територији града Лозница представља континуирани процес решавања еколошких проблема и његову основу чини документ који обезбеђује свеобухватни приступ решавању присутних проблема у области заштите и унапређења животне средине, који се одражавају на свакодневни живот и здравље становништва. У ЛЕАП-у су, имајући у виду методологију израде локалних еколошких акционих планова, одређене приоритетне области које су обрађене тако да у документу није, нити је намера била да буде обухваћена целокупна проблематика заштите животне средине. Средства за заштиту животне ако нису одређена конкретним плановима и пројектима очекују се из буџета локалне самоуправе, средстава ресорних министарстава, домаћих и међународних невладиних организација. У случајевима где није било могуће прецизирати тачне износе средстава потребних за реализовање активности предвиђених акционим плановима, конкретни износи биће одређени накнадно.

За сваку област заштите животне средине која садржи приоритетне проблеме и задатке динамичким планом је утврђено:

- територија управљања ресурсима,
- планирање, израда документације,
- оперативне активности,
- законодавне мере,
- активности одређене према приоритету решавања,
- носилац активности одређен на бази надлежности,
- учесници у реализацији одређени на бази надлежности и институционалног оквира,
- рокови усклађени са стварним потребама и могућностима

Циљеви ЛЕАП-а

Потреба и неопходност израде овог документа произашла је из чињенице да до сада проблеми животне средине нису потпуно разматрани и реализовани у смислу утврђивања концепта и приоритета њиховог решавања. Највећи број еколошких проблема на територији града Лозница настаје због заостајања у развоју комуналне инфраструктуре, те због нерешених еколошких проблема отпада, комуналних и атмосферских вода, квалитета воде за пиће и јавних зелених површина.

Многи еколошки проблеми проузроковани су ниским нивоом свести грађана као појединаца, а односе се на различита схватања о потреби очувања квалитета животне средине.

На бази надлежности органа локалне самоуправе и потребе сарадње са свим релевантним субјектима, као најважнији циљеви ЛЕАП-а могу се дефинисати:

- Утврђивање и рангирање присутних еколошких проблема на бази њиховог утицаја на људско здравље, привредни развој и укупан квалитет живота
- Успостављање сарадње између заинтересованих страна на локалном нивоу
- Укључивање јавности у решавање постојећих еколошких проблема
- Развијање ефикасног механизма за решавање еколошких проблема
- Рационално усмеравање ограничених средстава на приоритетне проблеме
- Стварање услова као и правног и институционалног оквира за решавање присутних еколошких проблема

Дугорочни циљ ЛЕАП-а је побољшање целокупног стања околине на територији града Лозница путем спровођења конкретних и економичних стратегија управљања околином, као и јачање локалних институција у управљању еколошким проблемима.

МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ЛЕАП-А

Методологија израде ЛЕАП-а града Лозница утврђен је према методологијама које су коришћене при изради осталих ЛЕАП-а у Србији. Коришћена методологија се занима на циљно оријентисаном планирању, учешћу јавности, коришћењу тзв. "логичког оквира" и припреми активности.

Ова методологија је имала за циљ израду ЛЕАП-а који, као стратешко програмски документ има вишеструку намену, као што је:

- сагледавање стања животне средине на територији града Лозница;
- утврђивање приоритетних проблема у области животне средине и њихових узрока;
- дефинисање циљева ЛЕАП-а града Лозница;
- избор конкретних мера, акција и активности за решавање приоритетних проблема;
- промовисање јавне свести и одговорности за проблеме заштите животне средине;
- укључивање јавности у процес израде и доношења акционог плана;
- доношење одговарајућег документа у циљу приступа финансијским средствима намењеним за заштиту животне средине из регионалних, републичких и међународних извора;
- обезбеђење услова за сврсисходнија и рационалнија улагања и усмеравања средстава са локалног нивоа у решавање проблема животне средине и др.

Оваквом методологијом се омогућава и активно учешће релевантних институција, организација и појединаца, као и потпуна транспарентност и учешће јавности током израде ЛЕАП-а.

Процес израде ЛЕАП-а подељен је у више фаза, од којих издвајамо:

- Идентификацију учесника у изради ЛЕАП-а
- Формирање радне групе
- Израду учесничке процене стања животне средине и утврђивања визије заједнице
- Утврђивање приоритетних области рада у оквиру ЛЕАП-а
- Преглед стања животне средине за приоритетне области кроз израду техничких извештаја
- Утврђивање специфичних циљева у приоритетним областима
- Израду акционог плана за приоритетне области

Идентификација учесника израде ЛЕАП-а

Пре покретања конкретних активности на изради ЛЕАП-а, извршена је идентификација главних учесника у складу са стандардима које усвојена методологија подразумева.

Решењем Градског већа града Лознице бр. 06-13/09-IX од 15.09. 2009. године формирана је Комисија за израду ЛЕАП-а града Лознице састављена од:

- представника Градске управе
- представника јавних предузећа
- представника удружења грађана

Основни задатак Комисије је био да припреми предлоге за рад, учествује у дефинисању циљева и приоритета у заштити животне средине, припреми техничке извештаје и да предлоге за израду акционог плана. Технички тимови – радне групе су формиран за приоритетне области рада – одређене тематске целине а чине их углавном чланови Комисије а и стручњаци одређених профила по позиву. Основни задатак техничких тимова је био да јасно дефинишу акције и активности за постизање циљева који су зацртани ЛЕАП-ом.

Израда учесничке процене стања и управљање визија заједнице

Прва конкретна активност на изради ЛЕАП-а била је анкетање грађана, како би се добила реална ситуација о проблемима везаним за животну средину. У том смислу искоришћени су резултати анкете спроведене у оквиру пројекта "Подршка јачању грађанског учешћа у Србији – друга фаза" у који су били укључени СКГО, SDC (Swiss agency for development and cooperation) и општина Лозница.

Резултати анкете су показали да већина грађана сматра да град Лозница има значајне проблеме у областима животне средине. Сви проблеми су при том сврстани у приоритетне тематске целине:

- одлагање отпада,
- унапређење хигијене и чистоће града
- вода и водни токови
- уређење зелених површина
- информисање и јачање свести грађана
- јачање локалних капацитета за очување животне средине

Визија заједнице је утврђена по стандардом принципу, за исте области као и учесничка процена стања. Визија заједнице је приказала жељену слику стања животне средине на територији града Крагујевца у будућности, водећи при том рачуна да та слика буде реална и оставрљива.

Утврђивање приоритетних области рада у оквиру ЛЕАП-а

Иако све тематске целине заслужују пажњу, пројектни задатак, као и одређена ограничења (као нпр. временска, финансијска и сл.), захтевали су утврђивање приоритетних области рада. Избор приоритета је најкомплекснији део процеса израде ЛЕАП-а. Методологија ЛЕАП-а подразумева усаглашеност свих сектора заједнице око избора приоритета и начина њиховог решавања. Обзиром да је циљ ЛЕАП-а да, између осталог, буде реалан и изводљив, било би неопходно водити рачуна о могућностима заједнице, временском року, трошковима, законодавном оквиру, постојећим плановима, програмима и др.

Комисија је имајући у виду учесничку процену стања животне средине и визију заједнице анализирала све дефинисане проблеме, тематске целине прецизније одредила и утврдила листу приоритетних области.

На основу горе предоченог, Комисија је изабрала следеће приоритетне области које ће се обрадити кроз ЛЕАП града Лозница:

- Комунални отпад
- Комуналне и атмосферске отпадне воде
- Вода за пиће
- Термални и минерални извори
- Јавне зелене површине.
- Земљиште
- Образовање, информисање и јавна свест

Стручни преглед стања животне средине

Узимајући у разматрање приоритетне области ЛЕАП-а одлучено је да се формирају технички тимови и то за:

- Комунални отпад
- Комуналне и атмосферске отпадне воде
- Вода за пиће

- Термални и минерални извори
- Јавне зелене површине
- Земљиште
- Образовање, информисање и јавна свест
- Ваздух

Задатак техничких тимова је био да у складу са упутствима добијеним од координатора радне групе припреме стручне и техничке извештаје за сваку од приоритетних области. Извештаји се састоје од описа садашњег стања, статистичких података, табела, закључака, препорука... Додатна помоћ техничким тимовима је обезбеђена од стране Градске управе, јавних предузећа и др.

На основу техничких извештаја дефинисани су циљеви ЛЕАП-а Лозница. Комисија је урадила и SWOT анализу за животну средину града Лознице.

Акциони план за приоритетне области

Анализирајући закључке и циљеве који су раније дефинисани, сходно смерницама које су дате у техничким извештајима, утврђене су активности које је неопходно предузети како би се постигли одређени циљеви.

Акциони план је припремљен за период од пет година, након чега ће се вршити ревизија и израда акционог плана за наредни период. То је из разлога што није било могуће проценити динамику реализације активности на дужи временски период, па се овакав приступ показао као сигурнији.

За сваку активност дат је кратак опис, очекивани резултат, назнака о институцији која би требала да спроведе активност, оквирни временски рок за извршење, процена буџета и потенцијални извори финансирања. Тамо где је то било потребно, дати су коментари или појашњења. У неким случајевима није било могуће проценити врејменски рок или оквирни буџет, тако да је то остављено за неку каснију фазу имплементације ЛЕАП-а, када претходне активности буду до краја реализоване.

Сви поменути елементи, општи подаци о граду Лозница, преглед стања животне средине, технички извештаји и скуп предвиђених активности чине Локални еколошки акциони план града Лозница.

Избор приоритетних циљева у реализацији акционог плана

Узимајући у обзир све релевантне чињенице, а пре свега имајући у виду да је овај документ први у основи плански докуменат града Лознице у области заштите животне средине и да будући носиоци активности немају довољно искуства у реализацији сличних планова, као и да основна организациона и кадровска решења тек треба да буду донета, радна група је одлучила да се као приоритети издвоје оне области које су евидентирание као проблеми у области заштите животне средине и за које сами, у оквиру постојећих капацитета, можемо урадити предлоге и смернице за њихово отклањање.

Друге активности реализоване током процеса израде ЛЕАП-а

Током процеса израде ЛЕАП-а града Лозница, реализовано је неколико пратећих активности, пре свега у циљу едукације, информисања и подизања јавне свести. Неке од најважнијих активности су:

- Организација јавних трибина на теме о важности здраве животне средине
- Успостављена је сарадња са локалним медијима
- Организација радних састанака са учесницима на пројекту и грађанима
- Обилазак Месних заједница и значајнијих локација

ПРЕГЛЕД СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА ЛОЗНИЦА

Општи услови *Положај и величина*

Географски положај

Град Лозница се налази на западу Србије, на граници са Босном и Херцеговином. Град обухвата 54 насељена места, од којих су Лозница и Бања Ковиљача класификована као градска. Са површином од 612 км² Град заузима 0,5% територије Републике Србије . Према попису из 2002. године, на територија града Лознице живи 86.413 становника, односно 1,2% укупног становништва Србије. По једном квадратном километру у просеку живи 141 становника, тако да је густина насељености знатно виша од просека Србије, који износи 97 становника/км².

Територија града Лознице припада климату малих висина (од 200м-500 м) односно представља типични жупски климат који је последица заклоњености територије планинама и њиховим огранцима од хладних северних и источних ветрова. Природни положај Лознице условљава благу климу, са доста најтоплијих дана у земљи и малим колебањима температуре. Равнице има једино између града и реке Дрине и у долини реке Јадар. Кроз Лозницу протиче река Штира, која је регулисана озиданим коритом.

Сл.1 Локација града Лозница

Лозница има добар географско-саобраћајни положај. Кроз Лозницу пролази главна саобраћајница Београд-Шабац-Лозница-Зворник-Тузла-Сарајево, односно Бијељина-Лозница-Мали Зворник-Љубовија-Бајина Башта-Ужице и даље до Црногорског приморја. Путем Лозница-Осечина-Ваљево-Лајковац излази на Ибарску магистралу. Кроз Лозницу пролази и железничка пруга Шабац-Зворник.

Сл. 2 Мапа града Лозница са свим МЗ

Лозница је природни, привредни, саобраћајни и културни центар овог дела Подриња. Имала је важну улогу у историји, као граднични град Кнежевине Србије, истурен према Босанском пашалуку, када је била окружно место, а и касније, као седиште Среза Јадранског, а потом Лозничког.

Значајни природни ресурси на територији града Лозница су шумски фонд, обрадиво пољопривредно земљиште, налазишта метала и неметала, две бање (Бања Ковиљача и Бања Бадања) са потенцијалима за развој здравственог туризма. Бања Ковиљача и Бања Бадања имају статус специјалне болнице за рехабилитацију и значајне су туристичке дестинације за општину. Носиоци привредног развоја лозничке града су: пољопривреда, трговина, грађевинска и прехранбена индустрија и туризам.

Општи подаци

Табела 1. Општи подаци о насељима и катастарским општинама, 2006.

	Општина	Округ
Број насеља	54	212
Број градских насеља	2	5
Број осталих насеља	52	207
Број катастарских општина	54	212

Табела 2. Подаци о насељима (тип насеља, број становника и површина), 2002.

Редн и број	Насељено место	Тип насеља (градско/ остало)	Број становника	Удео у укупном броју становника у општини (%)	Површина (км ²)
1	Лозница	градско	19.863	22,99	9,53
2	Бања Ковиљача	градско	6.340	7,34	9,07
3	Башчелуци	остало	980	1,13	3,19
4	Брадић	остало	841	0,97	11,36
5	Брезјак	остало	241	0,28	7,11
6	Брњац	остало	631	0,73	7,07
7	Велико Село	остало	466	0,54	8,81
8	Воћњак	остало	1.204	1,39	5,62
9	Горња Бадања	остало	598	0,69	14,44
10	Горња Борина	остало	188	0,22	17,81
11	Горња Ковиљача	остало	585	0,66	10,10
12	Горња Сипуља	остало	250	0,29	11,58
13	Горње Недељице	остало	699	0,81	4,49
14	Горњи Добрић	остало	728	0,84	8,73
15	Грнчара	остало	654	0,76	7,21
16	Доња Бадања	остало	510	0,59	11,41
17	Доња Сипуља	остало	244	0,28	12,90
18	Доње Недељице	остало	566	0,65	3,02
19	Доњи Добрић	остало	1.438	1,66	19,02
20	Драгинац	остало	324	0,37	0,13
21	Зајача	остало	693	0,80	12,30
22	Јадранска Лешница	остало	2.088	2,42	26,73
23	Јаребице	остало	1.324	1,53	20,97
24	Јелав	остало	679	0,79	7,98
25	Јошева	остало	1.123	1,30	19,83
26	Југовићи	остало	168	0,19	3,77
27	Каменица	остало	189	0,22	6,62

Природни услови

Клима

Смештена између Цера и Иверка, на северу и североистоку, Влашића, на истоку, Гучева, Костајника и огранака Борање, на југу, а отворена према западу и северозападу, територија града Лозница топографијом подсећа на огроман амфитеатар – циновску потковицу. Заклоњена планинама и њиховим огранцима од хладних северних и источних ветрова, Лозница са околином представља својеврсну оазу жупног климата, по којем се приметно разликује од поднебља суседних предела. Наиме, лета су у Лозници нешто мање топла, а зиме мање хладне него у околним општинама. Отворена према западу и северозападу и тиме изложена претежно влажним ваздушним струјама, Лозница добија и нешто већу количину падавина у односу на околне територије. Зато је биљни свет у њој раскошнији, водотоци су већи и постојањији, а извори бројнији и снажнији.

Средња годишња температура ваздуха у Лозници је 11°C, стварно трајање сунчевог сјаја (ефективна инсолација) износи годишње просечно 2.041 сат, у просеку се годишње излучи 800-

1000 мм падавина, а честина ветра је релативно мала – 282%. С обзиром на показатеље може се климат Лознице и њене околине окарактерисати као веома погодан.

Табела 3. Климатски показатељи

	Лозница
ТЕМПЕРАТУРА	
Просечна температура ваздуха – јануар (°C)	-0,8 °C
Просечна температура ваздуха – јул (°C)	20,8 °C
Просечна температура ваздуха – годишња (°C)	10,9 °C
ПАДАВИНЕ	
Просечна количина падавина – годишње (мм)	68,3 мм

Релјеф и геолошка подлога

У релјефу Лознице истичу се три маркантне целине: Цер са Иверком на северу, басен Јадра, са алувијалном равни Дрине, у средини и планински венац Гучева, на југу.

Цер и Иверак

По неким ауторима, Цер и Иверак чине јединствену геолошку целину, која је, долином Лешнице, раздвојена на две планинске масе – Цер и Иверак.

Цер са Иверком пружа се од северозапада према југоистоку, између Мачве и Поцерине на северу и потолине Јадра на југу. Дужина Цера износи око 20 км, а Иверка 12 км. Изграђени су од магматских стена, које су се утиснуле у стене палеозојске старости и издигле их. Идући према истоку, на Церу се истичу врхови Видојевица (378 м), Кумовац (544 м), Косанин град (687 м) и Тројанов град (603 м). Највише тачке на Иверку су, идући према истоку: Чот (313 м), Барица (348 м) и Дебели рит (426 м). Општини Лозница припада северозападни део Цера, до Кумовца, као и део Мачве и Поцерине, око Новог Села и Чокешине, а затим граница прати главни гребен, преко поменутих врхова, до Букорске главе (405 м).

Басен Јадра

Басен Јадра је тектонска потолина, смештена између Цера (са Иверком) на североистоку и Подрињско-ваљевских планина, на југозападу. Према западу басен Јадра се утапа у тектонску потолину доње Дрине, а према истоку прелази у Колубарсли басен. Има динарски правац пружања. Дужина басена Јадра, од Завлаке до Лознице, прелази 20 км. Максимална ширина басена, на линији Коренита-Иверак, износи 13 км.

Басен Јадра је најмлађа тектонска целина у релјефу околине Лознице. Потолина је настала у неогену и испуњена је седиментима слатководног језера, где се јављају: глинци, лапорци, песковити и масивни кречњаци. Најпознатији део басена, који прелази у дринску потолину, прекривен је речним наносом. То су најмлађе творевине у геолошкој грађи Лозница.

Алувијална равн Дрине

Територији града Лозница припада десна страна алувијалне равни Дрине, од Горње Ковиљаче до северно од насеља Лешница. Дринска равница, са мањим сливовима, захвата површину од 34,67 км². Ширина јој се креће од 500 м код Ковиљаче, до 7 км низводно од Лознице. Меридијански правац Дрине, на овом потезу, условљен је раседном линијом, за коју су везане термалне воде Бање Ковиљаче и Радаљске Бање.

Гучево

Гучево је најзападнији део Подрињско-ваљевских планина. Издиже се из долине Дрине, стрмим одсецима, које су пресекле дринске воде, и пружа се према југоистоку, у динарском правцу. Планински венац има облик свода – антиклинале. Дужина Гучева, од Дрине до превоја Белог (692 м), одакле почиње планина Борања, износи 15 км. Просечна ширина планинског венца износи 8-10 км.

У грађи Гучева и подгорице учествују различите стене палеозојске и мезозојске старости: тријаски кречњаци, доломити, глинци и пешчари и кредни пешчари, конгломерати и глинци. Дакле, јављају се стене различите пропустљивости и отпорности, које се често смеђују у хоризонтали и вертикали. Из тог разлога, планински венац је рашчлањен густом долинском мрежом, која је оријентисана према басену Јадра и долини Дрине.

Територији града Лозница припада подрињски део планине, а затим граница прати главни гребен, где су највише тачке Црни врх (779 м) и Кулиште (700 м). Даље, граница обухвата изворишни део Боринске реке, сече изворишне краке Корените и оставља највећи део грандиоритског комплекса Борање општини Крупањ. У наставку, граница силази на Јадар, односно сече Јадарску потолину.

Хидрологија

По водним ресурсима град Лозница је свакако међу првима у Србији. Њено водно богатство је значајно и разноврсно. Чине га површински водотоци – реке, подземне воде, обични и термо-минерални извори.

Речну мрежу општине шине сви водотоци на њеној територији. Сем Чокешинске реке (чије је извориште на северозападним падинама Цера и припада непосредно сливу Саве), сви остали водотоци су у сливу Дрине. Међу њима су, после Дрине, најзначајнији: Јадар, Лешница, Штира и Жеравија

Површинске воде

Дрина

Дрина је најзначајнији водоток на територији града Лозница. Тече њеном западном границом, почев од села Горња Ковиљача, до испред Скочића аде. На свом путу према Сави протиче кроз широко дно некадашњег Панонског мора.

Слив Дрине је простран – 19.570 км². Дрина настаје спајањем Пиве и Таре код Шћепан Поља. Целом дужином од 345 км, до ушћа у Саву код Босанске Раче, слив Дрине је веома разнолик и по геолошком саставу, надморској висини, хидрографији, рудним лежиштима, биљном и животињском свету. Та разноликост омогућује комплементарност привреде, те представља посебну природну реткост.

Дрина је десна и највећа притока Саве. По много чему је јединствена и пружа могућности за развитак ретких и веома тражених видова туризма. На дужини од 345 км, Дрина има преко 150 км »сплаварских траса«, више од 170 км кајакашких речних стаза (од чега 70 км на брзим водама) и око 150 км »акумулационо језерских« мирних водених површина, створених за потребе хидроелектрана.

Јадар

Најзначајнија притока Дрине у лозничкојм крају је река Јадар, по којој је и читав крај добио име. Лозници припада доњи део слива. То је река Јадарске потолине, која својом хидрогеографском и долинском мрежом повезује све три тектонске и морфолошке целине лозничког краја. Слив Јадра обухвата површину од 896,2 км². Дужина реке износи 72,5 км, а дужина развођа 173 км. Од укупне површине слива граду Лозница припада 274,8 км² или 30,7% слива. Територији Лознице припадају само доњи делови левих притока Јадра: Брезовица, Раковица, Ступничка река и Коренита.

Подземне воде и извори

Територија града Лозница располаже великим резервама подземних вода. Њихов главни део скоцентрисан је у тзв. обичној или фреатској издани у растреситим алувијалним наслагама Дрине, мањој мери Јадра, па и Лешнице. Ова издан лежи на дубинама 2-8 м. Према алувијалној равни Дрине крећу се све подземне воде. Зато је њен алувион веома богат колектор подземних вода. Из капраже у њему може се добити преко 100 до 200 литара воде у секунди. Воде су доброг квалитета и најзначајнији су извор водоснабдевања становништва и индустрије Лознице и уопште насеља која припадају граду Лозница.

Најснажнији извори у лозничком крају везани су за раседне пукотине на којима воде из већих дубина и са пространим областима храњења избијају на површину. Међу њима најснажнији је такав извор код манастира Троноша, чија је максимална издашност 5,5 л/с. Каптиран је у чесму »Девет Јоговића«, са десет »лула« из којих избијају снажни млазеви кристално чисте хладне воде. Извор је прави драгуљ и својеврстан природни и културно-историјаски споменик. Вредни су помена и извори »Белог«, »Зеленица«, »Несторовац«, »Скоковац«, »Три чесме«.

Термални и минерални извори

Водно богатство и његову разноврсност на територији града Лозница употпуњују воде термоминералних извора. Појава ових извора везана је за бројне раседне линије, као и за некадашњу слабо изражену вулканску активност.

Најзначајније су воде Бање Ковиљаче, које се јављају у виду више извора, а према садржају растворених хемијских елемената сврстане су у алкално-муријатичне, гвожђевите и сумпоровите. Најновија истраживања показују да је вода Бање Ковиљаче HCO_3 , ClNa , Ca , Mg типа, укупне минерализације 1,41 g/l, темпетауке око 30°C и тврдоће (pH) 6,6.

Бања Бадања се налази на јужној суподини Уверка, у атару села Доња Бадања у долини реке Цернице. У бањи постоје два извора: »Главни извор« сумпоровите воде и извор »Гвоздене воде«. Температура воде је $15-18^\circ\text{C}$, укупне минерализације 0,8 g/l, тврдоће 7,0, са знатно повећаном радиоактивношћу.

На раседној линији између села Јошева и Каменица, избија јак и сталан извор минералне воде. Мештани га зову »Бања« и приписују му лековита својства. Вода истиче на неколико места из гранитне подлоге, а садржи CO_2 и неке гвожђевите састојке.

Земљиште

Територија града Лозница се простире на површини од 61.221 ха. Од укупне површине територије, 36.859 ха чине пољопривредне површине (59%). У њиховој структури доминирају оранице и баште, са учешћем од чак 4/5.

Педолошки састав земљишта на територији града Лозница:

Смеђе рудо земљиште на кречњаку (калкокамбисол).....	21,9 %
Псеудоглеј	36,9 %
Иловести алувијум.....	17,1 %
Параподзоласта земљишта.....	16,5 %
Остала земљишта.....	7,6 %

Заштићена природна добра и простори

На територији града Лозница постоји једно заштићено природно добро и четири заштићена простора културно-историјских вредности.

- Стабло храста лужњака "Дебели грм" у насељу Руњани, површине 6,15 ари – стављено под заштиту 2003. год
- Село Тршић, манастир Троноша површине 1.368 ха - стављено под заштиту 1965. год (рад на доношењу новог Акта о заштити је у току)
- Драгинац, површине 2,88 ха - стављено под заштиту 1977.год
- Текериш, површине 0,37 ха - стављено под заштиту 1977. год
- Градски парк у Бањи Ковиљачи.

Сва заштићена добра која су заштићена на основу Закона имају статус трајне и обавезне намене и морају се штитити на основу наведеног правног акта. Територију Бање Ковиљаче треба третирати у складу са Законом о бањама.

Заштита и очување шума и предела шумске површине (око 32,7 % територије града) представљају значајан природни ресурс и квалитетан потенцијал на територији града Лозница. Један део територије одликује се деградираним шумским површинама што представља ограничавајући фактор. Локалну појаву представља бесправна сеча шуме. Постојање високовредних шумских асоцијација, при чему су посебно вредни простори Борање и Гучева (као једног од најважнијих шумских крајева у же Србије) и територија Цера.

На територији града постоје бројне природне и створене вредности које су делимично валоризоване, пре свега Тршић и Троноша и бање - Ковиљача и Бадања. Одређени локалитети се морају боље активирати (нпр. планине Цер, Гучево и Иверак, приобаље Дрине и др.) уз услов да се не угрозе њихове вредности.

Биљни и животињски свет

Геолошка подлога територије града Лозница увелико је разноврсна, а стрме падине брда са различитим експозицијама омогућавају развој великог броја биљних заједница. Веће количине падавина у западној Србији, а нарочито реке Дрина и Јадар и многе речице и потоци, испаравањем чине климат влажним, а тиме и погоднијим за развој живог света.

Биљни свет

У вегетацији је изражена висинска зоналност, али и припадност геолошкој подлози. Стога заједнице издвајамо на низијске, брдске и планинске. Најзначајније су: шумске заједнице низијских терена: бела врба, пепељаста врба, топола, црна јова, јасен, лужњак и др.; шумске заједнице брдског и планинског региона: храст, бели граб, црни граб, црни јасен, буква, багрем и др..Присутне су и заједнице зељастих биљака: траве, ливадске биљке (посебно лековито биље, као нпр. кантарион, кичица, хајдучица, мајчина душица и др.) и пољопривредне културе.

Животињски свет

Реке у лозничком крају спадају у чисте текуће воде. Нарочито су чисте воде потока и речица које се уливају у Лешницу и Јадар, а и Дрина је веома брза и чиста. Из тог разлога се ова територија може сматрати за очувану и у погледу богатства рибљим врстама. У овим рекама се лове: сом, младица, скобаљ, пастрмка, шаран, клен, мрена, липљан, штука, смуђ, зека, платика и др.

На територији града Лозница срећу се сисарске врсте својствене и другим теренима Србије у брдско планинском појасу. Значајне за лов су: зец, лисица, пух, веверица, вук, срна, дивља свиња и др. На територији општине нема ендемичних врста.

Око Дрине и њених акумулација прелећу или се кратко задржава преко 50 врста птица. За лов су значајне: пољска јаребица, јаребица камењарка, препелица, дивља патка и фазан.

Становништво

Просечна старост становништва је 38,9 година, тако да су становници града Лозница нешто млађи него што је просек у Србији, који износи 40,4 година. Ово је резултат из надпросечног учешћа деце и становништва млађег од 27 година, као и школског становништва и становника у фертилном периоду

Становништво (број становника и стопа раста)

Табела 4. Упоредни преглед броја становника, подаци из пописа.

	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002
Број становника на територији града*	53.436	59.796	70.534	78.228	84.180	86.875	86.413
Промена броја становника на територији града	/	6.360	10.738	7694	5952	2695	-462
Стопа раста броја становника на територији града(%)	/	118	110,9	107,6	103,2	105,7	103,6
Број становника у округу*	270.053	293.169	311.916	324.427	338.247	339.644	346.894
Стопе раста броја становника у округу (%)	/	106,4	104,0	104,3	100,4	102,1	100,1
Стопа раста броја становника у Србији (%)	/	108,4	107,9	107,3	101,2	100,9	99,0

* Број становника по претходној методологији (ранијих пописа – пре 1991. године)

Табела 5. Структура становништва према типу насеља, 2002.

	Град Лозница		Округ		Србија	
	Број	Учешће (%)	Број	Учешће (%)	Број	Учешће (%)
Градско становништво	26.203	30,32	91.014	27,61	4.225.895	56,36
Остало становништво	60.210	69,68	238.611	72,39	3.272.105	43,64
Укупно становништво	86.413	100	329.625	100	7.498.000	100

Табела 6. Старосни индикатори становништва, 2007.

	Град Лозница	Округ	Србија
Просечна старост (године)	39,78	40,54	40,89
Очекивано трајање живота - мушкарци (године)	70,45	69,92	70,45

Очекивано трајање живота - жене (године)	76,17	75,09	75,82
Индекс старења*	88,04	96,45	103,17

* Индекс старења – представља однос старог (60 и више година) према младом (0-19) становништву

Полна структура становништва

Табела 7. Полна структура становништва, 2002.

	Број становника у граду Лозница	Структура становништва у граду Лозница (%)	Структура становништва у округу (%)	Структура становништва у Србији (%)
Мушко	86.413	49,22	49,45	48,63
Женско	42.531	50,78	50,55	51,37
Укупно	43.882	100	100	100

Образовна структура становништва

Табела 8. Структура становништва старог 15 и више година према школској спреми и писмености, 2002.

		Град Лозница (број)			Град Лозница(%)		
		укупно	муш-карци	жене	укупно	муш-карци	жене
Укупно становништво (>15)		72.020	35.134	36.886	100	100	100
Без школске спреме	укупно	5.818	968	4.847	8,08	1,34	6,92
	неписмени	3.505	351	3.154	4,87	0,49	4,50
1-3 разреда основне школе	укупно	1.708	529	1.179	2,37	0,73	1,68
	неписмени	25	7	18	0,03	0,01	0,03
4-7 разреда основне школе		9.298	4.347	4.951	12,91	6,04	7,07
Основно образовање		16.050	7.825	8.225	22,29	10,87	11,75
Средње образовање		32.388	17.715	14.673	44,97	24,60	20,96
Више образовање		2.780	1.438	1.342	3,86	2,00	1,92
Високо образовање		2.654	1.524	1.130	3,69	2,12	1,61
Непознато		1.326	787	539	1,84	1,09	0,77
Неписмени укупно		7.524	1.498	6.026	10,45	2,08	8,61

Насеља

Лозница

У подножју северних падина планине Гучево, недалеко од реке Дрине (непуна 3 км), на надморској висини од 142 м, налази се Лозница. Лозница је градско насеље у западној Србији, на десној обали реке Дрине. Смештена је на додиру алувијалне равни Дрине, с једне стране, и северозападних падина Гучева, с друге стране, и долинским странама Штире. Припада Мачванском округу, захватајући 19% његове територије.

Лозница је старо насеље. Сматра се да је основана на месту са остацима римског насеља АД Дринум. Кроз историју, насеље се помиње више пута: у повељи краља Милутина из 13. века, године 1528. и 1548. као село у нахији Тичар и, касније, као Тисница. Име града, по предању, потиче од доминантног фитогеографског својства терена – дивље винове лозе, на коме је настао.

Лозница је природни, привредни, саобраћајни и културни центар овог дела Подриња. Имала је важну улогу у историји, као граднични град Кнежевине Србије, истурен према Босанском пашалуку, када је била окружно место, а и касније, као седиште Среза Јадранског, а потом Лозничког.

Природни положај Лознице условљава благу климу, са доста најтоплијих дана у земљи и малим колебањима температуре. Равнице има једино између града и реке дрине и у долини реке Јадар. Кроз Лозницу протиче река Штира, која је регулисана озиданим коритом.

Носиоци привредног развоја су: пољопривреда, трговина, грађевинска и прехранбена индустрија и туризам

Бања Ковиљача

Туристичко и познато бањско лечилиште, налази се на десној страни Дрине у подножју Гучева, на 125 м надморске висине, 6 км југозападно од Лознице.

Пронађен археолошки материјал и расположиви историјски подаци указују на дуговремену историју насеља и развијену бањску функцију још у римском периоду. Лековита вода је коришћена за време Римљана и Турака. Помиње се 1528. године под именом Ковиљача у нахији Бохорина, а 1847. године у делу Вука Караџића „Географско-статистиченско описаније Србије“, као село Ковиљача и истоимени стари град изнад Смрдан-баре, који назив добија по сумпоровитом мирису. Крајем 18. века богатији Турци из Подриња и Мачве долазили су у Бању Ковиљачу на излете. Временом се формирало природно лечилиште под ведрим небом.

Године 1836. каптиран је главни извор, те је вода рационално коришћена. Прокопаним каналима исушен је замочварен терен, а већ 1846. године откупљено је земљиште око извора и припремљено за изградњу нових бањских објеката. За даљи развој туризма била је од посебног значаја 1910. година, када је пуштена у промет пруга Шабац-Ковиљача.

Главни природни и лековити ресурс насеља су лековите воде (минерални и термоминерални извори), са повећаним садржајем натријума, магнезијума, калцијума, хлора, сумпороводоника, угљене киселине и др. Бањска вода припада групи хипотерми (15-32⁰С), а лечи: реуматична обољења, последице прелома руку и ногу, повреде кичменог стуба, посттрауматска стања, лакше лезије централног нервног периферног система, дегенеративни реуматизам зглобова, ишијас и неуралгије, ванзглобни реуматизам, Целебралну парализу код деце, гинеколошка обољења и др.

Бања Ковиљача је позната по једном од највећих вештачких паркова у земљи (са околном парк-шумом протеже се на 40 ха). Бањска дворана „Кур-салон“ најлепши је бањски објекат, уједно и симбол бање, отворен 1932. године, под покровитељством краља Александра Карађорђевића. Захваљујући краљевској династији Карађорђевића, бања је позната и као „Краљевска бања“, а због природних лепота понела је епитет „Подрињска лепотица“. Од осталих објеката посебну вредност имају: сумпорно купатило „Краља Петра Првог“, блатно купатило, бањске виле: Београд, Босна, Ковиљача и др. Бања располаже значајним смештајним капацитетима – преко 2500 лежаја у хотелима, одмаралиштима, специјалној болници, бањским вилама и домаћој радиности.

У Бањи Ковиљачи и њеној околини постоје бројне природне и антропогене вредности. Она представља јединствен и по много чему интересант туристички пункт и излетничку целину са великим туристичким потенцијалом. Успешност лечења, богатство садржаја и шаролика туристичко-угоститељска понуда и добра саобраћајна повезаност, омогућили су Бањи Ковиљачи изванредне могућности за развој леčiliшног, спортско рекреативног, културно-манifestационог, конгресног, омладинског и излетничког туризма. Све је то условило да Бања Ковиљача буде једна од пет најпосећенијих бања у Србији.

Привреда

Према Уредби о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2010. годину ("Сл. Гласник Р.С." бр. 51/10) град Лозница је разврстан у другу групу локалних самоуправа према степену развијености.

У структури оствареног народног дохотка на подручју града Лознице пољопривреда учествује са 36,2%, трговина 22,5%, активности у вези некретнина 9,4%, индустрија 9,2%, саобраћај и везе 9,1%, грађевинарство 6%, производња и снабдевање енергијом и водом 3%, туризам 1,9% и остале делатности остатак.

Према последњим објављеним статистичким подацима на подручју града Лознице делује 792 привредних друштава и задруга и 2.400 предузетника.

Окосница привредног развоја Лознице је била хемијска индустрија "Вискоза" која је својевремено запошљавала 10.000,00 радника а чији се највећи број саставних делова налази у поступку стечаја. И већина осталих друштвених предузећа у граду налазе се у поступку стечаја а нека су приватизована.

У Лозници постоји и одређени број малих и средњих приватних индустријских предузећа која се баве различитим делатностима и чије је пословање углавном стабилно. У граду Лозница функционише и више јавних предузећа и установа.

Подручје Лознице располаже значајним пољопривредним потенцијалима који чине плодно земљиште, услови и капацитети за развој сточарске производње и велике површине под воћним засадима. Важно је истаћи да постоје услови за производњу здраве хране, јер је у великој мери очувана незагађена природна околина

Укупна пољопривредна површина износи 34.871 ха а од тога оранице и баште заузимају 79,81%, воћњаци 18,42%, пашњаци 8,69%, ливаде 4,46% и виногради 0,08%. На подручју града Лознице заступљна је и сточарска производња тако да укупн број говеда износи 12.329 грла, свиња 57.154, оваца 14.784 и живине 231.357 комада. Од укупно 61.200 ха колико заузима град Лозница шумом је обрасло 21.954 ха.

Лозница има потенцијала за даљи развој привреде, између осталог, имајући у виду чињеницу да је једна од прве три сертификоване локалне заједнице са повољним пословним окружењем у Србији. Посебно место у развоју Лознице има индустријска зона која се простире на 85 ха. Зона је урбанистички и инфраструктурно опремљена.

Јавна предузећа и установе

У Лозници функционише већи број јавних предузећа и установа преко којих се обављају послови од непосредног интереса од грађане везане за развој комуналних делатности, уређење и коришћење грађевинског земљишта и пословног простора, коришћење, управљање и одржавање јавних површина, локалних путева и улица, задовољавање потерба грађана у области социјалне

заштите, друштвене бриге о деци, културе, спорта и друге активности у области економског и друштвеног живота.

Јавна комунална предузећа

Табела 9. Списак јавно-комуналних предузећа.

Бр.	Назив предузећа	Делатност
1	КЈП Наш дом	Комуналне услуге
2	ЈКП Топлана	Дистрибуција топлотне енергије
3	ЈКП Паркинг сервис	Организовање и управљање јавним простором за паркирање

Јавна предузећа

Табела 10. Списак јавних предузећа.

Бр.	Назив предузећа	Делатност
1	ЈП Град	Уређење и коришћење градског земљишта
2	ЈП Урбоплан	Урбанистичко пројектовање
3	ЈП Водовод и канализација	Дистрибуција воде и одвод отпадних вода
4	ЈП Дирекција Бања Ковиљача	Уређење и коришћење градског земљишта у Бањи Ковиљачи

Установе

- Центар за културу "Вук Караџић";
- Установа за предшколско васпитање и образовање "Бамби";
- "Библиотека вуковог завичаја" Лозница;
- Туристичка организација града Лознице;
- Установа за физичку културу "Лагатор";
- Центар за социјални рад Лозница;

Саобраћај

Носиоци саобраћаја на територији града Лознице су друмски и железнички саобраћај. Лозница се налази на магистралном путу М-19 који повезује Београд са Босном и Херцеговином и удаљена је 80 км од пута Е-70 преко којег је везана за коридор 10. Укупна дужина путева на подручју града је 500 км од тога магистралних 60 км, регионалних 85 км и локалних 355 км. Железничка пруга Рума-Зворник која пролази кроз Лозницу повезује град са Босном и Херцеговином и остатком Србије.

ВИЗИЈА ЗАЈЕДНИЦЕ – ЛЕАП Лозница

Град Лозница је регионални центар, место са повољним условима за живот и рад у коме се посебна пажња посвећује области заштите животне средине.

- ефикасан рад локалних органа власти у спровођењу управљања заштитом животне средине
- ефикасна локална законска регулатива из области заштите животне средине
- урађен регистар извора загађивања животне средине, формиран информациони систем за управљање заштитом животне средине
- спровођење ефикасног мониторинга над животном средином
- функционална регионална комунална депонија
- извршена санација и рекултивација бивше депоније комуналног отпада
- донешен локални план управљања отпадом
- уведен систем рециклаже отпада
- чист ваздух од загађења
- уређена корита Дрине, Јадра и осталих већих водотокова
- здрава и чиста (хигијенски исправна) вода за пиће
- реконструисана постојећа водоводна мрежа уз изградњу нових мрежа, већина насељених места су прикључена на водоводну мрежу, извршена је санација извора и бунара
- изграђена санитарно – фекална канализација која покрива велики део територије града
- обезбеђено пречишћавање комуналних и индустријских отпадних вода
- комунална бука сведена на Законом прописане мере
- уређени паркови и зелене површине у граду и насељеним местима
- саниран и дендролошки обогаћен Парк у Бањи Ковиљачи
- заустављена непланска изградња
- коришћење обновљивих извора енергије
- уклоњени пси и мачке луталице са улица, искорењене зоонозе
- развијена производња здраве хране и заштита земљишта од загађивања
- редовно и тачно информисање јавности о проблемима животне средине
- развијена свест и одговорност грађана према животној средини
- активно учешће грађана у решавању проблема животне средине
- најмлађи су у школама и кроз неформално образовање и медије информисана о последицама загађења

SWOT анализа - ЛЕАП Лозница

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> - природни потенцијали - повољан географски положај - адекватне комуналне службе - постојање невладиног сектора - потписан споразум о регионалном управљању отпадом и донешен локални план управљања отпадом - велике површине под јавним зеленилом - одрживи ресурси за површинско водоснабдевање - постојање мерења квалитета ваздуха 	<ul style="list-style-type: none"> - недовољно финансијских средстава за реализовање пројеката из области животне средине - низак ниво еколошке свести и необавештеност - недовољни институционални капацитети за спровођење прописа о заштити животне средине - застарела водоводна мрежа - непокривеност територије канализационом мрежом - угроженост изворишта водоснабдевања - неадекватна постојећа комунална депонија - дивље депоније - неконтролисано искоришћавање природних ресурса
Шансе	Претње
<ul style="list-style-type: none"> - примена пројектованих мера заштите животне средине и стални надзор над спровођењем истих - учешће у Програму водоснабдевања и канализације у општинама средње величине у Србији - коришћење домаћих и међународних фондова из области животне средине - наменско коришћење средстава из буџетског фонда животне средине - производња здраве хране - формирање комуналне полиције - могућност образовања и едукације 	<ul style="list-style-type: none"> - кумулативни ефекти загађења на здравље и екосистеме - неспровођење законске регулативе - угроженост изворишта водоснабдевања - еколошки удеси - стање постојеће комуналне депоније - корупција

ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ГРАДА ЛОЗНИЦЕ

Заштита и унапређење животне средине

Заштита и унапређење животне средине на територији града Лозница се мора схватити као изразито комплексан проблем. Плански документ, просторни план града, представља најкомплекснији и најзначајнији развојни документ локалне заједнице, којим се између осталог, врши планирање и уређење простора на принципима одрживог развоја, односно дефинишу планска начела и критеријуми заштите, очувања и унапређења животне средине.

Према просторном плану Републике Србије град Лозница припада II категорији загађености тј. категорији са највећим степеном загађености у Републици јер ниједан локалитет или предео није сврстан у прву категорију. Према истом документу оно представља загађено подручје код којег ће се и даље јављати прекорачење граничних вредности загађивања класичним загађивачима. Лозница, у оквиру ове категорије, припада групи великих загађивача (заједно са Панчевом, шапцем, Бором, Крушевцем и др), што само указује на значај који се мора посветити заштити животне средине приликом израде овог планског документа.

Усвајањем низа законских и подзаконских аката из области заштите животне средине локалне самоуправе добијају низ нових надлежности и обавеза. Један од основних проблема у заштити животне средине у Лозници су недовољни капацитети у сваком погледу за примену тих прописа. Недостатак акта који би представљао стратешки документ у области заштите животне средине са пресеком садашњег стања и са утврђеним приоритетним циљевима и активностима које треба спровести решава се доношењем ЛЕАП-а града Лознице.

КАТЕГОРИЗАЦИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА ЛОЗНИЦА

Сагледавајући проблематику заштите животне средине, са просторно-функционалног аспекта, територија града Лозница представља сложену структуру са доминантним загађивачима на подручју градског подручја Лознице и релативно очуване природне средине у појединим деловима територије града.

На основу категоризације загађености, према критеријумима из ППРС, имајући у виду природне услове и изграђене структуре на територији града Лозница, може се издвојити пет категорија животне средине према специфичностима просторних целина, и то:

II категорија - грађевинско подручје Лознице, индустријска зона "Вискозе", депонија комуналног отпада и индустријског отпада из "Вискозе", комплекс РТБ "Зајача"- "Топионица" са депонијом према Горњој Борини

III категорија - магистрални путеви, магистрална пруга, заштитни појас путева и пруге, индустријски колосек, околина комплекса "Вискозе" у правцу доминантног ветра - Бања Ковиљача

IV категорија - грађевинска подручја насеља уз магистралне путеве (Ново Село, Лешница, Липнички Шор, Брезјак, Слатина), пољопривредно ратарско земљиште, трасе регионалних путева

V категорија - остала сеоска насеља, ратарско-сточарско земљиште, ратарско-воћарско земљиште, трасе локалних путева и

VI категорија - шумско земљиште, рекреативне зоне и зеленило, мочварно земљиште, подручја са природном деградацијом простора, делови очуване природе

Опис стања

Квалитет животне средине на територији града Лозница, према расположивим подацима, је незадовољавајући. Иако не постоји континуирано праћење и мерење елемената животне средине, на основу стручне литературе као и увида у ситуацију на терену може се констатовати да је проблем загађености и нарушавање квалитета елемената животне средине нарочито присутно на

подручју које припада II категорији загађености. Главни узроци загађивања животне средине су индустрија, саобраћај и незадовољавајућа комунална инфраструктура.

У погледу заштите животне средине, као најугроженији простори на територији града Лозница идентификовани су:

- депонија код улива штире у Дрину, у којој се врши депоновање комуналног отпада града и отпада из “Вискозе”
- РТБ "Зајача"-“Топионица” са депонијама, и то депонија према Горњој Борињи и депонија старих акумулатора у оквиру комплекса фабрике
река Штира, која се претвара у колектор отпадних вода од депоније сепарације и топионице руда РТБ "Зајача"-“Топионица” и отпадних и индустријских вода са конурбационог подручја Лознице
- појас дуж магистралних путева, угрожен прекомерном буком и загађивањем ваздуха
- центар града Лознице, угрожен од саобраћаја (бука, загађивање ваздуха) и грејања.

Загађивање ваздуха

На подручју обухвата просторног плана значајнији проблеми везани су за загађивање ваздуха, при чему је мало изражена могућност загађивања ваздуха из околних региона. Загађивање потиче и од неколико мањих привредних објеката. Основне и специфичне штетне материје највећим делом се распростиру на насеља Лозница и Бања Ковиљача, што је последица правца кретања и интензитета ваздушних струјања.

Загађивање ваздуха у граду Лозници последица је грејања (котларнице и индивидуална ложишта) и одвијања саобраћаја. Поред привредних објеката и котларница, значајнији извор загађивања ваздуха је саобраћај на магистралним путевима, имајући у виду да је Лозница један од најзначајнијих путних чворишта на подручју западног дела Централне Србије.

Загађивање вода

Проблему загађивања површинских и подземних вода, као и заштити вода, мора се посветити посебна пажња, с обзиром да је вода један од највреднијих ресурса на овом подручју. Основни узрок загађивања вода представља упуштање непречишћених отпадних вода у реципијенте. Извори загађења вода локализовани су на подручју насеља и привредних објеката. У оквиру насеља примарно загађивање вода везано је за продукцију отпадних вода из домаћинстава (фекалне и санитарне) и пољопривредних објеката.

Ужа заштитна зона изворишта водоснабдевања “Зеленица”, али и водоизворишта “Горње поље”, нападнута је изградњом објеката и привредним активностима. У ужој заштитној зони изворишта “Зеленица” идентификовано је постојање две пилане, два угоститељска објекта, неколико десетина стамбених објеката, што уз неадекватну пољопривредну производњу представља један од највећих проблема на територији града.

Река Дрина, у низводном делу од улива отпадних вода “Вискозе” и градских насеља, има III класу и као таква она се може користити само за наводњавање и индустријске потребе. У смислу загађивања вода Дрине додатно оптерећење представља њено загађивање из узводног тока. Загађење се рефлектује не само на квалитет, односно прописану класу вода Дрине, него и на квалитет подземних вода. Поред загађивања овим отпадним водама, у водоток Дрине и њене притоке се без икаквог третмана упуштају фекалне и друге отпадне воде.

Горњи ток реке Штире је угрожен процедурним водама са депоније сепарације и топионице РТБ “Зајача” у Зајачи. У доњи ток се уливају отпадне и индустријске воде са конурбационог подручја Лознице, па је она у овом делу мртва река.

Загађивање подземних вода је пре свега последица примене ђубрива, пестицида и хербицида у пољопривреди, затим процеђивање са неуређених дивљих депонија отпада као и неадекватног третмана септичких јама у свим сеоским насељима.

Проблем буке

Проблеми везани за буку нису заступљени у већој мери, а детаљнији подаци не постоје јер се до сада нису спроводила одговарајућа мерења нивоа буке у комуналној средини. Извори буке који могу допринети њеном повећању изнад дозвољеног нивоа везују се за околину привредних објеката и најоптерећеније деонице магистралних и регионалних путева.

Загађивање земљишта

Загађивање земљишта на територији града Лозница је последица различитог антропогеног деловања тако да је угрожено грађевинско, пољопривредно и шумско земљиште. Потпуних података о обиму његовог угрожавања нема јер не постоје систематска праћења и истраживања. Специфичан облик угрожавања земљишта представља непланска изградња објеката. Угрожени простор представља град Лозница и приградска насеља (Бања Ковиљача, Лозничко поље, Клупци, Крајишници и др). Последица је интензиван утицај на природно-еколошке вредности простора чиме се умањује његова биолошка и естетска вредност.

У пољопривреди, загађивање је присутно неадекватном употребом (по количини и врсти) минералних ђубрива, пестицида и других агрохемијских средстава, што представља проблем с обзиром на њихову постојаност у природним условима. Посебан интерес општине је очување земљишта које се одликује високим пољопривредним вредностима. Земљиште на територији града угрожено је загађивањем од вода и процеђивањем са депонија.

Проблем отпада

Проблем одлагања комуналног и индустријског отпада представља највећи проблем на територији града Лознице. Третман комуналног отпада на целој територији је у садашњим условима незадовољавајући. Проблем представља неадекватно одлагање комуналних отпадака и стварање дивљих депонија. Чврсти комунални отпад из града Лознице, приградских насеља и Малог Зворника одлажу се на градску депонију, површине око 8,7 ха, у близини индустријске депоније "Вискозе" код улива штире у Дрину. Пројектовани период капацитета депоније (преостале расположиве запремине депоније) је још две године до њеног попуњења.

Процедне воде са депоније одлазе у Штиру и Дрину а делом и у подземље. Тренутно није присутан ни један облик обраде отпада на депонији, нити организовано издвајање и рециклирање. У сеоским насељима не постоји организовано сакупљање отпада па је дошло до формирања више дивљих нехигијенских сметлишта, близу водотока или саобраћајница, која знатно могу угрозити делове животне средине.

Према "Националној стратегији управљања отпадом", која је усвојена пре две године од стране Владе РС, планирана је регионална депонија за градове-општине Лозница, Шабац, Богатић, Владимирци, Крупањ и Мали Зворник (укупно око 296.000 становника са процењеном дневном количином отпада од око 189 тона). Одлуком тадашње скупштине општине донетом у јуну 2004. године, град Лозница је требао да приступи реализацији регионалне депоније у Сремској Митровици али даљих активности у поменутом правцу није било. У априлу 2010. године Скупштина града Лозница је донела Одлуку о усвајању Споразума о регионалном управљању отпадом којим је предвиђено формирање регионална санитарне депоније за подручја града Лознице и општина Мали Зворник, Љубовија и Крупањ. Скупштина града Лознице је на својој 18. седници 19.11. 2010. године усвојила Локални план управљања отпадом.

Отпад који настаје сагоревањем угља (из "Термоелектране") се хидрауличним путем транспортује и депонује на постојећој депонији на локацији "Шепачки пут". На истој депонији се одлажу мање количине муља са отпадним влакнима и другим отпадним материјама које се издвајају из процеса пречишћавања вискозних отпадних вода, а у извесним количинама и други чврсти отпад из погона "Вискоза". Погон за пречишћавање целулозних отпадних вода формирао је интерну депонију муља из таложника за механичко пречишћавање отпадних вода у близини станице, поред речице Трбушнице.

РТБ "Зајача" - "Топионица" депонује отпад у близини реке штире, на путу ка Горњој Борињи, кроз коју продиру атмосферске воде у реку штиру. У кругу комплекса налази се депонија старих акумулатора.

Болнички отпад се одлаже према правилима у посебне посуде док један део отпада који представља не медицински већ комунални отпад одлази на градску комуналну депонију

Зеленило и јавне површине

Град Лозница по површини јавних зелених површина и заступљености врста дрвећа и жбуња долази међу "најзеленије" градове у Србији. Такође, парк у Бањи Ковиљачи са својим естетским и функционалним одликама класичног парка спада међу најлепше паркове у бањским лечилиштима у Србији. Иако у погледу одржавања зеленила и јавних површина Лозница може да се издвоји међу другим срединама и у овој области постоји већи број проблема. У парку у Бањи Ковиљачи основни проблем је старост дрвећа и постојање стабала која угрожавају безбедност, такође недовољно је уређен простор тзв. Парк – шуме изнад ресторана "Три чесме". У јавним зеленим површинама у самом граду Лозница осећа се недостатак клупа, канти за смеће и садржаја намењених најмлађим.

Образовање, информисање и јавна свест

Иако се у последње време проблемима животне средине поклања већа пажња, екологија још није заузела место које заслужује. Неки од основних проблема у овој области су недовољно информисање грађана о проблемима животне средине и од стране локалне самоуправе а и генерално од медија са подручја града, недостатак неформалних облика консултовања грађана (нпр. јавних расправа), недовољна заступљеност садржаја из заштите животне средине у постојећим образовним програмима.

Општи и посебни циљеви заштите и унапређења животне средине

Имајући у виду специфичности животне средине на подручју града, њена заштита и унапређење представљају један од императива будућег развоја и планирања овог подручја. Општи циљеви заштите животне средине подручја Генералног плана Лознице су проистекли из Просторног плана РС и просторног плана града Лознице али и специфичности овог подручја у просторно-функционалном смислу.

Обезбеђивање квалитетне животне средине што подразумева чист ваздух, довољне количине квалитетне и хигијенски исправне воде за пиће, затим очуваност пољопривредног земљишта, екосистема и биолошке разноврсности, квалитетне површине за рекреацију и туризам, уређеност насеља и сл;

Постизање рационалне организације, уређења и заштите простора усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним ресурсима (пољопривредно земљиште, шуме, воде и др) и створеним вредностима; Заустављање даље деградације природне средине (ваздух, вода, земљиште и др.) одређивањем стања, приоритета заштите и услова одрживог коришћења простора.

Предузимање адекватних превентивних мера уз успостављање система контроле свих облика загађивања. Имајући напред наведено у виду, као посебни циљеви заштите и унапређења животне средине могу се исказати:

- заштита посебно вредних, угрожених и деградираних подручја,
- санација стања еколошких "црних тачака" града,
- установити и спроводити концепт управљања отпадом,
- имплементација заштите животне средине у све појединачне, секторске политике и стратегије развоја града,
- подстицање производње и примена технологија које смањују загађивање животне средине и количину отпада,

- израда интегралног катастра извора загађивања, и
- успостављање система мониторинга животне средине
- јачање административних и институционалних капацитета локалне самоуправе за ефикасније спровођење прописа из области заштите животне средине
- промовисање јавне свести и одговорности за проблеме заштите животне средине

Правила коришћења, уређења и заштите планског подручја

- мере заштите животне средине -

Планирање и уређење простора са једне и заштита животне средине са друге стране, представљају два посебна али и комплементарна система, намењена обезбеђивању услова за усклађени просторни развој и заштиту простора, природних и створених вредности.

1. Смањивање загађености ваздуха испод дозвољеног нивоа за тзв. типичне загађујуће материје и потпуно елиминисање штетних материја у граду и околини специфичним загађујућим материјама. Систематско праћење стања квалитета ваздуха (за специфичне и основне загађујуће материје). Заштита ваздуха остварује се предузимањем мера систематског праћења квалитета ваздуха, смањењем загађивања ваздуха загађујућим материјама испод прописаних граничних вредности имисије, предузимањем техничко-технолошких и других потребних мера за смањење емисије, као и праћењем утицаја загађеног ваздуха на здравље људи и животну средину

Степен загађености ваздуха процењује се на основу мерења имисије загађујућих материја и емисије из концентрисаних извора. Програмом праћења квалитета ваздуха, у Лозници се систематски врши испитивање квалитета и степена загађености ваздуха на четири мерна места. Мерење ради Завод за заштиту здравља из Шапца, хигијенско-епидемиолошка служба Лозница. Такође, на три мерна места мерена је емисија загађујућих материја коју је вршила "Зорка - Развој и инжењеринг" из Шапца.

У наредном, планском периоду, сви објекти који испуштају загађујуће материје морају се придржавати граничних вредности прописаних "Правилником о граничним вредностима емисије, начину и роковима мерења и евидентирања података" (Сл. гласник РС, бр.30/97) И "Правилником о граничним вредностима, методама мерења имисије, критеријумима за успостављање мерних места и евиденцији података" (Сл. гласник СРС, бр.54/92).

С обзиром да постоји потреба за спровођењем мера заштите ваздуха од загађивања неопходно је предузети и додатне мере:

- код планирања нових стамбених и викенд објеката водити рачуна о правцима доминантног ветра и главним изворима загађивања ваздуха,
- обезбедити контролу процеса сагоревања у котларницама и њиховог одржавања,
- спроводити мере заштите ваздуха кроз ажурнији инспекцијски надзор надлежних служби,
 - наставити са систематским праћењем степена загађености ваздуха на територији града и мерења имисије специфичних загађујућих материја.

2. Спровођење мера за очување и заштиту површинских и подземних вода и њихових резерви, квалитета и количине.

Заштита и коришћење вода остварује се у оквиру интегралног управљања водама спровођењем мера за очување површинских и подземних вода и њихових резерви, квалитета и количина. То подразумева :

- смањивање загађености свих површинских вода и одржавање реке Дрине у прописаној категорији квалитета водотока
- елиминисање потенцијалних загађивача подземних вода.
- Мере заштите вода обезбеђују спречавање или ограничавање уношења у воде опасних, отпадних и других штетних материја, праћење и испитивање квалитета површинских И подземних вода, као и квалитета отпадних вода и њихово пречишћавање. Због тога је

неопходно придржавати се Законских оквира којима се регулише проблематика упуштања загађујућих материја у водотоке као и категоризације водотокова.

- Отпадне воде се могу упуштати у реципијент уз примену одговарајућег предтретмана, на начин и до нивоа који не представља опасност за природне процесе и који не умањује њихово вишенаменско коришћење. Поштовати одредбе "Закона о водама" (Службени гласник РС, бр.46/91) и "Правилника о опасним материјама у водама" (Службени гласник СРС, бр.31/82)
- Успоставити мониторинг стања квалитета површинских вода и хидрогеолошке средине, за потребе интегралне заштите вода.

3. Контрола употребе агрохемијских средстава у циљу смањивања загађења земљишта из пољопривреде и очување земљишта које се одликује високим пољопривредним вредностима.

Заштита земљишта се остварује смањивањем и контролом употребе агрохемијских средстава, као и поступним замењивањем мање токсичним материјама, односно преласком на биолошке мере заштите усева.

Спровођење одредби "Закона о пољопривредном земљишту" (Службени гласник РС, бр.49/92) и "Правилника о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања" (Службени гласник РС, бр.23/94)

4. Заустављање непланске изградње на површинама земљишта високих бонитетних класа. У наредном периоду свака изградња мора бити плански усмерена, контролисана и ограничена на одређена подручја како се не би угрозиле природне еколошке и естетске вредности и нарушио еколошки капацитет средине. Због тога је, приликом планирања, регулације и изградње неопходно поштовање услова заштите животне средине прописаних у планским документима. Санкционисати непланску изградњу ажурнијим инспекцијским надзором надлежних општинских служби.

5. Извршити санацију и рекултивацију постојеће депоније комуналног отпада града Лознице и постојеће депоније пепела "Вискоза" у Лозници. Године 2009. године израђен је Пројекат санитарно-техничке санације и рекултивације деградираног простора на локацији постојеће градске депоније комуналног отпада. Потребно је приступити изради Пројекта санитарно-техничке санације и рекултивације деградираног простора на локацији постојеће градске депоније комуналног отпада. Приликом спровођења санације и рекултивације пажњу посветити: заштити површинских и подземних вода, отплињавању комплекса депоније, заштити ваздуха, одводњавању депоније, уређењу комплекса депоније, одржавању депоније и рекултивацији депоније.

Рекултивација површине по затварању депоније представља законску обавезу корисника. Обрада деградиране површине мора се извести по савременим еколошким начелима како би се спречило евентуално загађење животне средине у окружењу депоније. У ту сврху потребно је извршити техничку и биолошку рекултивацију.

Приступити израде нове документације за санацију и рекултивацију депоније пепела "Вискоза". Завод за урбанизам и комуналну делатност Србије урадио је 1990. године "Услове за уређење простора за санацију, рекултивацију и проширење постојеће депоније пепела ТЕ "Вискоза" у Лозници, са мерама заштите животне средине.

6. Планирати постепено затварање депоније комуналног отпада и прелазак на систем регионалног депоновања отпада (Град Лозница, Мали Зворник, Љубовија и Крупањ).

Затварање депоније за одлагање отпада захтева предузимање посебних мера заштите тог простора. Заштитна зона депоније се мора састојати од основног (активног) заштитног појаса и ширег (пасивног) заштитног појаса, који ће бити адекватно озелењени према стандардима. Обезбедити праћење процеса након затварања депоније.

Потписаним Споразумом о регионалном управљању отпадом између града Лознице и општина Мали Зворник, Љубовија и Крупањ предвиђена је реализација међурегионалне депоније, док је према "Националној стратегији управљања отпадом", коју је донела Влада РС, планирана

регионална депонија за градове-општине Лозница, Шабац, Богатић, Владимирци, Крупањ и Мали Зворник. Усвајањем Локалног плана управљања отпадом од стране Скупштине града Лознице стварају се услови за савремен и адекватан начин управљања отпадом.

7. Увођење система за рециклажу уз прикупљачке (трансфер) станице

Организовати систем селективног прикупљања отпада, његовог разврставања и увођења у систем рециклаже. Урадити пројекат избора локације за објекат за рециклажу отпада. У планском периоду предвидети формирање прикупљачких станица (рециклажних дворишта). Потребно је стриктно поштовање одредби "Закона о управљању отпадом" ("Службени гласник РС," бр.36/09)

8. Институционално јачање капацитета локалне самоуправе за заштиту животне средине

Потребно је кадровски ојачати Групу за послове заштите и унапређења животне средине у оквиру Одељења за планирање и изградњу Градске управе града Лознице. Институционално јачање има за циљ стварање основе за предузимање конкретних активности у решавању еколошких проблема Лознице. Након доношења низа нових закона и подзаконских аката из области заштите животне средине долази до одређеног степена децентрализације и преношења надлежности Министарства за просторно планирање и заштиту животне средине - Управе за заштиту животне средине, на органе локалне самоуправе. Потребно је адекватно кадровски ојачати капацитете и технички опремити службу како би била у функцији контроле и управљања животном средином и могла да обезбеди примену и праћење еколошких прописа и обезбеди партнерство свим заинтересованим странама у решавању проблема заштите животне средине на територији града Лозница. Неопходно је потребно и унапређење рада инспекцијских служби кроз њихово опремање, обуку и постицање превентивног рада.

9. Израда локалног регистра извора загађивања животне средине и успостављање система мониторинга животне средине.

Успостављање система мониторинга је један од приоритетних задатака како би се све предложене мере заштите животне средине могле успешно имплементирати у пракси. Формирањем мониторинг система обезбедило би се, поред осталог, правовремено реаговање и упозорење на могуће негативне процесе и акцидентне ситуације, као и потпунији увид у стање елемената животне средине и утврђивање потреба за предузимање мера заштите у зависности од степена угрожености и врсте загађења. Потребно је обезбедити континуирано праћење стања квалитета животне средине и активности у простору чиме се ствара могућност за њеним рационалним управљањем. Законом о заштити животне средине ("Сл. Гласник Р.С." бр. 135/04 и 36/09) чија је потпуна имплементација још у току установљена је обавеза мониторинга животне средине доношењем одговарајућег програма, формирање локалног регистра извора загађивања животне средине као и обавеза надлежног органа локалне самоуправе да тромесечно доставља податке Агенцији за заштиту животне средине ради састављања извештаја о стању животне средине у Републици Србији.

Систем мониторинга се, пре свега, односи на:

- контролу и праћење квалитета свих водотокова на подручју плана,
- мерење емисије и имисије у циљу праћења степена загађености ваздуха на посматраном подручју,
- праћење квалитета земљишта контролом његовог загађивања,
- успостављање мерних места у циљу праћења нивоа буке,
- сталну урбанистичко-грађевинска контролу лоцирања и изградње објеката, и
 - контролу и усмеравање промена које се дешавају у екосистемима, природним пределима и амбијенталним целинама.

10. Подизање и јачање нивоа еколошке свести, информисања и образовања становништва о еколошким проблемима.

Веће учешће јавности у доношењу одлука вазаних за заштиту животне средине. У наредном периоду развијати програм развоја система комуникације са грађанима по питањима заштите животне средине, укључујући доступност информација о животној средини на основу Архуске конвенције. Ово подразумева и укључивање јавности у доношење одлука по питањима заштите животне средине, што се новим Законом кроз процедуру јавног увида мора спровести. Кроз стручне расправе, трибине и укључивање јавности у програме заштите могао би се испунити постављени задатак.

КОМУНАЛНИ ОТПАД

УВОД

„Отпад је било која супстанца или предмет које је власник одбацио, намерава да одбаци или налаже трећој страни да их одбаци“ дефиниција која се налази у Директиви Савета 75/442/ЕЕС.

Према извору и месту настанка разликују се следеће врсте отпада:

Комунални отпад чини отпад из домаћинства који настаје у стамбеним зградама, службеним просторијама, продавницама итд., као и отпад са јавних површина. Овај отпад највећом делом представља отпад од прераде и конзумирања хране, тј. остатке биљног и животињског порекла и ова врста отпада се брзо разграђује ширећи веома непријатан мирис. Остали кућни отпад садржи сагориве компоненте као што су картон, папир, пластика, текстил, гума, кожа, намештај и несагориве као стакло, конзерве и сл.

Индустријски отпад настаје у производним процесима и састоји се од разноврсних стабилних и нестабилних елемената органског и неорганског порекла. Поједини индустријски отпади, који настају у процесу производње, могу се користити у истом или неком другом технолошком процесу као секундарне сировине, уколико задовољавају одређене техничке нормативе неопходне за њихову примену. Са становишта опасности по људско здравље и загађења животне средине индустријски отпади могу бити инертни и опасни. Инертни индустријски отпади се могу одлагати са комуналним отпадом, док штетни и опасни отпади не могу, већ захтевају специјалне третмане.

Остали отпади као што су: возила и њихови делови, уља, електрични и електронски уређаји, санитарни уређаји, аутомобилске гуме, грађевински материјал, муљ из постројења за прочишћавање отпадних вода, биохазарни отпад (отпад из болнице, отпад анималног порекла, животињски лешеве и сл.) не могу се, без посебног третмана (који је различит за сваку врсту), одлагати са комуналним отпадом.

У складу на Националном стратегијом управљања отпадом (Сл.гласник РС 29/10), као посебни токови отпада се дефинишу:

- истрошене батерије и акумулатори,
- отпадна уља,
- отпадне гуме,
- амбалажни отпад,
- електрични и електронски производи,
- флуоросцентне цеви,
- ПЦБ/ПЦТ (полихлоровани бенфенили, полихлоровани терфенили),
- отпад који садржи азбест,
- отпадна возила.

Савремени термин интегрални систем управљања чврстим отпадом подразумева сагледавање целог тока отпада од „колевке па до гроба“.

- редукцију отпада на самом настанку,
- поновно коришћење,
- рециклажу,
- компостирање,
- депоновање и
- инсенерација (спаљивање)

Редуковање отпада на самом настанку подразумева смањење количине чврстог отпада променом амбалаже производа и начина употребе (користити уместо малих и једнократних већа стабилнија паковања, прво трошити производе који имају ограничен век трајања). Носилац посла редукције отпада је Влада Републике Србије која треба да дефинише пројектовање пре производње, промене у управљању и процесу производње и стимулисање развоја чистијих технологија.

Поновно коришћење значи да, све што може да се поново искористи то и учини: амбалажни отпад поново употреби, такође и искористићавање резервних делова скинутих са неких сложених система који нису у функцији (као на пример рециклажа моторних возила)

Рециклажа је један од основних циљева управљања отпадом у Србији. То је искористићавање отпада након хемијске или технолошке прераде у неком другом облику. Резултат је уштеда драгоценог простора на депонији, која продужава век депоније, а економска добит је добит од продаје рециклираног материјала.

Компостирање је аеробни процес помоћу којег се органске материје, укључујући и отпад са зелених површина разлажу у контролисаним условима. Националном стратегијом је забрањено одлагање биодеградибилног отпада на комуналну депонију. Резултат је смањење количине чврстог отпада који се одлаже на депонију чиме се за 30% повећава век трајања депоније, а пошто органски отпад продукује метан овим долази до смањења количине метана унутар депоније. Постројење за контролисано компостирање је прилично скупо па је оправдано градити за најмање 500.000 становника. Постоје варијанте природног аеробног процеса који је доста дужи, али је јефтин, и он се може извести као кућно компостирање, чиме се добија квалитетно органско ђубриво, које се касније користи за производњу органске хране.

Депоноване на санитарне депоније је начин трајног збрињавања чврстог отпада у тлу, без стварања непожељних последица или опасности по људе и животну средину.

Инсенерација (спаљивање) се такође предвиђа као једна од опција третмана отпада, где се спаљивањем одређене количине отпада добија енергија, која се може искористити. Изградњи ових постројења ће приступити касније пошто се као први корак предвиђа изградња санитарних депонија. Инсенерација отпада је шест пута скупља од депоновања и исплати се за градове изнад једног милиона становника. Остатак отпада после инсенерације у количини од 20 до 30% (чини га пепео и шљака) мора се третирати као опасан отпад.

Санитарне депоније ће увек бити потребне, без обзира на све остале опције управљања отпадом.

За ЛЕАП Лозница акценат је стављен на комунални чврсти отпад, док индустријски и опасан отпад нису у надлежности локалне самоуправе већ су у надлежности Министарства заштите животне средине и просторног планирања Републике Србије и токови таквог отпада се регулишу посебним актима. У наредном периоду управљање чврстим комуналним отпадом у Граду Лозница биће регулисан Локалним планом управљања отпадом, који је усвојен на скупштини Града.

Анализа постојећег стања управљања комуналним отпадом

Скупштина Града Лознице је 30. јуна 2009. године донела Одлуку о одржавању чистоће јавних и зелених површина и заштите комуналних објеката. У смислу ове Одлуке под изношењем и депоновањем смећа подразумева се прикупљање и депоновање смећа и отпадака, прикупљање и одвожење фекалија, уређење и одржавање депоније смећа.

На основу ове Одлуке дефинисано је да, овлашћено предузеће, које је регистровано за ове делатности, врши сакупљање и депоновање отпадака у оквиру зоне организованог изношења смећа. За Град Лозницу ову делатност обавља Комунално јавно предузеће „Наш дом“ Лозница.

Управљање комуналним отпадом на подручју Града Лозница углавном је сведено на сакупљање, транспорт и депоновање. Зона организованог изношења комуналног отпада обухвата подручје насељених места града Лознице, Бање Ковиљаче, Лешнице, Липничког Шора, Јелава, Тршића, Воћњака, Драгинца, Брезјака, Корените и делове приградских насељених места: Клупци, Трбушница, Лозничко Поље, Крајишници, Башчелуци и Плоча.

Из месних заједница Зајаче и Руњана сакупља се четири пута месечно, иако нису у зони организованог изношења смећа.

Град Лозница и КЈП „Наш дом“ нису још увек у могућности да технички опреме комунално предузеће да се могу утврдити тачне количине и поједини масени делови (морфолошки састав) комуналног отпада који се сакупљају и депонују на неусловно градско сметлиште. Међутим, због разних анализа у предходном периоду вршена су мерења по принципу случајног узорка и то тако што су се камиони мерили на колској ваги код трећих лица и утврђиване су дневне количине прикупљеног отпада. Дневне количине прикупљеног отпада су око 90 тона.

Табела 1. Приказ количина и морфолошког састава отпада

Укупне годишње количине прикупљеног отпада	Количине t/год.	Количине %
Комуналног, осим кабастог отпада	22812	82%
Комуналног кабастог отпада	835	3%
Отпада из предузећа и установа (осим индустријског)	3060	11%
Отпада са јавних површина	1113	4%
Количина појединих врста отпада	t/год.	%
Папир	2782	10%
Стакло	835	3%
Пластика	5564	20%
Метал	1947	7%
Органски отпад (храна, лишће и сл.)	10015	36%
Остало _____	6677	24%
УКУПНО	27819	100%

Извор: КЈП „Наш дом“

Територијална покривеност сакупљања комуналног отпада

Град Лозница по попису из 2002 године има 27 272 домаћинства. Јуна месеца 2009. године покривеност организованог изношења чврстог комуналног отпада је била 20% територије и 50% становништва или 13 747 домаћинстава плус око 1800 привредних субјеката (предузећа, занатске радње, административне установе, школе и предшколске установе итд.) У међувремену је проширена зона обавезног изношења смећа и то сада износи: - покривеност територије око 26%, а становништва 55%.

Сакупљање и транспорт отпада

Комунално јавно предузеће „Наш дом“ врши изношење комуналног отпада из домаћинства, занатских радњи, продавница, предузећа и сл. према унапред планираном распореду. У ужем центру града где је становање у индивидуалним домаћинствима или у вишепородичним зградама постављени су контејнери од 1,1m³ који се празне свакодневно док у другим насељеним местима, где су постављени контејнери 1,1m³, 5 m³, канте и нетипизирани посуде, сакупљање и транспорт се врши једанпут седмично. Транспорт се обавља специјализованим возилима која су прилагођена типу посуде.

Табела 2. Приказ опреме за сакупљање и транспорт у КЈП „Наш дом“

Опрема за прикупљање отпада	Број посуда
Комунални контејнери од 5 m ³	40
Контејнери од 1.1 m ³	340
Канте	1000
Контејнери за одвојено прикупљање сек. сировина	50
Нетипизирани посуде, кесе и сл.	6000
Опрема за транспорт отпада	Број возила
Аутосмеђар	9
Аутоподизач	2
Камион сандучар	1
Камио кипер	3
Трактор са приколицом	2
Опрема за рад на депонији	Број возила
Булдожер	2
Утоваривач	1

Издајање секундарних сировина

На територији Града Лознице не постоји системско и организовано издајање рециклабилних материјала из комуналног отпада. Део секундарних сировина сакупљају појединци на сметлиштима и системом сакупљања „од врата до врата“, складиште у својим двориштима и тргују са њима. Количине тог отпада нису познате, а састав је углавном гвожђе, бакар и папир. 2010. године, кроз Пилот пројекте, набављени су мрежасте контејнери за ПЕТ амбалажу и једна мобилна преса. Распоређивањем на 60 локација у граду започета је прва примарна селекција отпада - раздвајање ПЕТ амбалаже, што је добар знак, јер је свест грађана већ зрела да прихвати чињеницу да није све што се одбацује неупотребљиво смеће, већ све треба правилно одложити и у границама могућег искористити.

Депонија за одлагање комуналног отпада

Одлагање чврстог комуналног отпада спроводи се на локацији званој Трбушница која је лоцирана на 500 м од насеља и 2.000 м од центра Града, у непосредној је близини реке Штире и индустријске зоне, тако да депонија према важећој регулативи (Критеријуми за одређивање локација, Сл.гл. РС 54/92) не испуњава захтеве готово ни у једном погледу. Површина депоније је 8,5 ha и тренутно је заузета готово цела. На депонију Град Лозница дневно одложи 90 тона смећа (180 m³), Мали Зворник 4,5 тона (9,0 m³) и Љубовија 2,5t (5,0 m³). Отпад са јавних површина и трећа лица 3,7t (7,4 m³). На градској депонији повремено се отпад прекрива инертним материјалом. Смеће се планира, разастире и сабија свакодневно. За ове операције користи се булдожер ТГ-160Ц (булдожер је нов – набављен је 2010. године) и утоваривача (УЛТ). Урађен је пројекат санације депоније, одобрен и потписан од стране Министарства за заштиту животне средине и просторног планирања и санација ће се вршити према плану у више фаза.

Дивља сметлишта

У свим месним заједницама у којима није било организованог изношења смећа постојала су дивља сметлишта. 2007. године преко Јавних радова у КЈП „Наш дом“ урађен је катастар дивљих депонија. Број пописаних и обрађених је 42.

2009. године у акцији „Очистимо Србију“ смо конкурисали за чишћење тих дивљих депонија и одобрен је пројекат од стране Министарства за заштиту животне средине и просторног планирања у којем је издвојен новац за чишћење 16 дивљих депонија и то у месним заједницама које су у истој години ушле у зону обавезног изношења смећа, тако да се данас на тим местима налазе контејнери који се редовно празне и више није уочена појава тих дивљих сметлишта. Очекује се наставак акције да се по фазама чисте и остала сметлишта и те месне заједнице уведе у систем обавезног изношења смећа.

Израда регионалне депоније

Према националној стратегији управљања отпадом 2010-2019 (Сл.гл. РС 29/10) све локалне самоуправе су дужне да приступе регионализацији управљања отпадом, а то значи једна или више локалних јединица направе заједнички Регионални план управљања отпадом.

Град Лозница је потписала међуопштински споразум са општинама: Мали Зворник, Љубовија и Крупањ о заједничком наступању и формирању регионалног центра.

Пошто Град Лозница има највећи број становника и према важећој регулативи о одређивању локације за депоновање смећа, одлучено је да се депонија налази на територији Града Лознице. На предложених 8 локација, Институт „Кирило Савић“ је извршио геолошка и остала испитивања и предложио најповољније локације.

- Локација бр. 1 Врла Страна
- Локација бр. 2 Грнчара
- Локација бр. 3 Липница (Приљеви и Лугови)
- Локација бр. 4 Доње Недељице
- Локација бр. 5 Коренита,
- Локација бр. 6 Стража

остале локације су искључене првим прегледом.

Закључна разматрања

На основу анализе података постојећег стања, долази се до закључка да стање у овој области (управљање комуналним отпадом) није задовољавајуће. Основни проблеми и недостаци су:

- недовољна територијална покривеност организованог начина сакупљања отпада,
- не постоји системска селекција отпада, тако да се секундарне сировине и органски отпад директно одлаже на депонију,
- сакупљени отпад се одлаже на сметлиште које не задовољава ни минимум услова,
- недостатак контејнера и осталих посуда за отпад,
- недовољан број возила за транспорт отпада и застарео возни парк,
- велики број дивљих депонија,
- недовољно развијена јавна свест о питањима управљања отпадом,
- на територији општине се не спроводи никаква едукација становништва и општинских субјеката који учествују у процесу управљања отпадом (редукција отпада, компостирање, примарна и секундарна селекција итд.).

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉЕВИ ЛЕАП-А ГРАДА ЛОЗНИЦА

Утврдити локацију будуће санитарне депоније и обезбедити почетак градње

Закон о управљању отпадом (Сл.гл. РС 36/09) налаже да свака локална самоуправа мора да изради локални (општински) план управљања отпадом, којим дефинише циљеве управљања отпадом на својој територији у складу са Стратегијом. Локални план управљања отпадом Града Лознице је недавно усвојен на скупштини и тај план ће бити смерница за будуће активности у овој области.

Један од основних принципа управљања отпадом је регионални приступ управљању. Град Лозница, као највећа јединица локалне самоуправе у окружењу је покренула иницијативу да се приступи заједничком управљању отпадом са околним општинама Мали Зворник, Крупањ и Љубовија. Потписан је међопштински споразум и формиран је међуопштински одбор за управљање отпадом. Разлози да се наступи заједнички као регион (иако се зна да ове 4 јединице локалне самоуправе имају мање од 200 000 становника, а закон је предвидео најмање 200 000 становника) су следећи:

- све локалне јединице у ширем окружењу (Ваљево, Шабац, Осечина) су већ потписале са неким међуопштинске споразуме и увелико раде на припремама за изградњу санитарне депоније,
- појединачна удаљеност наше 4 локалне јединице до унапред предвиђених регионалних депонија је изразит и не би се исплатио транспорт отпада.

Институт „Кирило Савић“ је у Студији о избору локације за израду санитарне депоније комуналног отпада у Лозници рангирао локације и сада је потребно обезбедити све дозволе и документацију, која је предвиђена законом о планирању и изградњи. КЈП „Наш дом“ у овој фази, као предузеће коме су додељени послови припремних радњи, мора да обезбеди одрживо економично пословање као предуслов за спровођење пројеката и по потреби враћање кредита. Даље, однос јавног и приватног партнерства треба да одигра кључну улогу ради што ефикаснијег управљања отпадом. Такође, у комуналним предузећима ових локалних јединица морају се подићи технички капацитети, да би трошкови прикупљања и транспорта били што нижи.

Повећати број становника обухваћеним системом организованог сакупљања и одлагања на најмање 75%.

Један од циљева националне стратегије управљања отпадом до 2015. године је повећање броја становништва обухваћеног системом сакупљања отпада на 75%. Ако се изгради регионална депонија како је планирано, обухват системом сакупљања отпада довести на ниво преко 90%.) За остваривање овог циља потребно је реализовати неколико активности:

- приступити изградњи регионалне депоније,
- припремити план територијалног проширења,
- припремити одлуку о проширењу зоне обавезног изношења отпада тако да се достигне ниво од 75% територије,
- унапредити технику и опремљеност комуналног јавног предузећа.

Уклањање постојећих дивљих сметлишта и санација градске безусловне депоније

На територији Града Лознице је регистровано 42 сталне дивље депоније, од којих је у Акцији „Очистимо Србију“ 2009. год. очишћено 16. Наредних година наставиће се тренд чишћења дивљих депонија у местима где је највише угрожена животна средина и места где ће се према локалном плану управљања отпадом проширивати зона обавезног изношења смећа, тако да ће временом те дивље депоније нестати.

Урађен је пројекат санације „градске депоније“ и потписан је уговор са Министарством животне средине и просторног планирања око санације. Санација је предвиђена да се уради у три фазе, а износ средстава за санацију је 75 милиона динара. Упоредо са санацијом мора се градити нова санитарна регионална депонија, јер је предвиђено да „градска депонија“ буде у функцији све док не заживи нова депонија.

Унапредити рад комуналне инспекције

Предуслов за приступање планском решавању проблема у области управљања отпадом, је унапређење рада надлежних служби за контролу поступања са отпадом. Унапређење се односи пре свега на појачање капацитета тих служби али и интензитета рада у смислу контроле и надзора.

Развити систем примарне селекције

Национална стратегија предвиђа смањење одлагања отпада на депонијама уз истовремено искоришћавање секундарних сировина и смањења органског отпада. Краткорочни циљеви до 2014. год. су:

- Папир 30%
- Стакло 10%
- Пластика 20%
- Издвајање биодеграбилног отпада 20%.

Систем примарне селекције по истој овој стратегији уводи појам рециклажних дворишта која ће се израђивати у насељеним местима, где ће грађани моћи сами да доносе отпад који је могуће рециклирати (стакло, картон, метал, ПЕТ амбалажа и сл.) тзв. On site селекција. На будућим санитарним депонијама предвиђена је изградња центра за селекцију отпада (Off site селекција)

Обезбедити потребна материјална и техничка средства за јавна предузећа

Унапређење рада у области управљања отпадом није могуће без адекватне опремљености комуналног јавног предузећа. Тренутна техничка опремљеност врши функцију, али због недовољног броја возила и старости возног парка, изношење и транспорт смећа нема задовољавајући економски ефекат, па је потребно обновити и повећати постојећи возни парк. Најекономичније сакупљање се врши из контејнера (1,1 m³), којих нема у довољном броју и треба плански предвидети да се нетипизирани посуди сукцесивно, у наредном периоду, замене овим контејнерима, а такође, и повећањем броја обухваћеног становништва, врши набавка одређеног броја тих контејнера. Потребно је пратити и потраживати средства буџета, како локалне управе, тако и Републике Србије предвиђена за ову намену, такође, и од домаћих и међународних фондова и разних донатора.

АКЦИОНИ ПЛАН – КОМУНАЛНИ ОТПАД

Утврдити локацију будуће санитарне депоније и обезбедити почетак градње

Активност	Кратак опис	Очекивани резултат	Имплементациона институција	Рок имплементације	Процена буџета/еуро	Извор финансирања	Напомена
Разматрање студије за избор локације будуће санитарне депоније	Будућа санитарна депонија ће бити регионална и то за Град Лозницу, М. Зворник, Крупањ и Љубовију. Анализа треба да да предлог најповољније локације.	Предложена одређена локација за санитарну депонију	Град Лозница, КЈП „Наш дом“	1-2 месеца	1000	Локални	
Усвајање студије, прихватање локације	Усвајање студије, прихватање локације од свих релевантних чинилаца	Усвојена студија, одабрана локација	Град Лозница	1 месец	-	-	
Израда студије оправданости и студије изводљивости	Студија треба да покаже све аспекте оправданости и изводљивости изградње нове депоније	Израђена студија	Град Лозница, КЈП „Наш дом“ и одређени извођач	4 месеца	15 000	Локални и општине учеснице	

Повећати број становништва системом организованог сакупљања и одлагања отпада на 75%

Активност	Кратак опис	Очекивани резултат	Имплементациона институција	Рок имплементације	Процена буџета/еуро	Извор финансирања	Напомена
Припремати одлуке о проширивању зоне обавезног изношења кућног отпада	Одлука између осталог, треба да садржи име насеља које ће бити покривено, податке о количинама отпада које се сакупљају и депонују, предлог локација за постављање контејнера, њихов број и предлог динамике изношења	Усвојене одлуке	Град Лозница, КЈП „Наш дом“	36 месеци			
Започети фазну имплементацију	Према одлукама започети одвожење отпада, потребно је техничко опремање комуналног предузећа	Сукцесивно повећање процента организованог изношења отпада	Град Лозница, КЈП „Наш дом“	6 месеци	250 000	Локална управа, КЈП „Наш дом“, донације и сл.	